

Сьогодні

Урок
№101

Відмінювання числівників

Мета: навчити утворювати й використовувати правильно відмінкові форми числівників; поєднувати правильно числівники з іменниками; пояснювати відмінювання та правопис числівників правилами; вчити розв'язувати тестові завдання; обґрунтовувати важливість бережного ставлення до мови; формувати компетентність спілкуватися рідною мовою, соціальну, громадянську компетентності.

❖ Сьогодні на уроці
практикуватимемо
відмінювання числівників,
підвищимо свій рівень
грамотності.

**Робота із
підручником
«Українська мова»
Н. Голуб та ін.,
с. 161-164**

Сьогодні

Запишіть словосполучення в родовому, давальному й орудному відмінках з паралельними формами, де вони є. Замініть цифри словами

6 (місяць), 7 (сторінка), 11 (година), 20 (книжка), 14 (учасник), 19 (переможець), 20 (вірш), 70 (учень), 80 (медаль).

Р.	Д.	Ор.
шести місяців шістьох місяців	шістьом місяцям шести місяцям	шістьома місяцями шістьма місяцями
сімох сторінок семи сторінок	сімом сторінкам семи сторінкам	сьома сторінками сімома сторінками
одинадцятьох годин одинадцяти годин	одинадцятьом годинам одинадцяти годинам	одинадцятьома годинами одинадцятьма годинами
двадцяти книжок двадцятьох книжок	двадцяти книжкам двадцятьом книжкам	двадцятьома книжками двадцятьма книжками

Вправа

402

Підручник.
Сторінка

161

Запишіть словосполучення в родовому, давальному й орудному відмінках з паралельними формами, де вони є. Замініть цифри словами

Р.	Д.	Ор.
чотирнадцяти учасників чотирнадцятьох учасників	чотирнадцятьом учасникам чотирнадцяти учасникам	чотирнадцятьома учасниками чотирнадцятьма учасниками
дев'ятнадцятьох переможців дев'ятнадцяти переможців	дев'ятнадцятьом переможцям дев'ятнадцяти переможцям	дев'ятнадцятьома переможцями дев'ятнадцятьма переможцями
двадцятьох віршів двадцяти віршів	двадцятьом віршам двадцяти віршам	двадцятьома віршами двадцятьма віршами

Запишіть словосполучення в родовому, давальному й орудному відмінках з паралельними формами, де вони є. Замініть цифри словами

Вправа
402

Р.	Д.	Ор.
сімдесяти учнів сімдесятьох учнів	сімдесятьом учням сімдесяти учням	сімдесятьома учнями сімдесятьма учнями
вісімдесяти медалей вісімдесятьох медалей	вісімдесятьом медалям вісімдесяти медалям	вісімдесятьома медалями вісімдесятьма медалями

- ✓ Для чого потрібно вміти правильно відмінювати числівники?
- ✓ Які правила змінювання числівників потрібно знати?
- ✓ Яке походження має числівник сорок?

**Відповідно до запитань
сформулюйте особисті цілі.**

Прочитайте текст. Зверніть увагу на відмінкові закінчення числівника *сорок*. Висловіть припущення, як відмінюється цей числівник. Поясніть написання виділених слів

Про походження числівника *сорок* існує кілька гіпотез. У давні часи, коли говорили «сорок», мали на увазі не певні предмети, кількість яких дорівнювала сорока (чотирьом десяткам), а традиційно встановлену кількісну міру. Ця міра завжди позначала одне й те саме: мішок, зв'язку з сорока білячих або *соболіних* шкурок. Так і писали в старовинних літописах: «Подарували *чужоземним* послам сорок соболіних шкур..». Саме із сорока шкурами працювали майстри, коли шили шуби, що так цінувала знать. Згодом слово «сорок» втратило своє первісне значення, з іменника перетворилося на кількісний числівник, набувши всіх його ознак (з журналу).

В усіх відмінках, крім називного й знахідного, числівники **сорок, дев'яносто, сто** мають закінчення -а: сорок учасників, сорока учасників, ..сорока учасникам...

У числівниках **двісті, триста, чотириста, п'ятсот, шістсот, сімсот, вісімсот, дев'ятсот** відмінюються обидві частини (семисот, семистам — семистам, сімомастами (сьомастами) тощо).

Н.в.	сорок сторінок	дев'яносто будинків	сто учасників
Р.в.	сорока сторінок	дев'яноста будинків	ста учасників
Д.в.	сорока сторінкам	дев'яноста будинкам	ста учасникам
З.в.	сорок сторінок	дев'яносто будинків	сто учасників
О.в.	сорока сторінками	дев'яноста будинками	ста учасниками
М.в.	(на/у) сорока сторінках	(на/у) дев'яноста будинках	(на/у) ста учасниках

Розгляньте уважно обидві таблиці. Що спільного і відмінного у відмінюванні числівників ви помітили?

Відмінювання і правопис числівників *двісті, триста, чотириста*

Н.в.	Двісті	Триста	Чотириста
Р.в.	двОХсот	трьОХсот	чотирьОХсот
Д.в.	двОМстам	трьОМстам	чотирьОМстам
З.в.	Н. або Р.	Н. або Р.	Н. або Р.
О.в.	двОМАстами	трьОМАстами	чотирМАстами
М.в.	(на) двОХстах	(на) трьОХстах	(на) чотирьОХстах

Вправа

405

Відмінювання і правопис числівників *п'ятсот, шістсот, сімсот*

Н.в.	П'ятсот	Шістсот	Сімсот
Р.в.	п'яти с от	шести с от	семи с от
Д.в.	п'яти с там	шести с там	семи с там
З.в.	Н. або Р.	Н. або Р.	Н. або Р.
О.в.	п'ятьМАстами, п'ятьОМАстами	шістьМАстами, шістьОМАстами	сьоМАстами, сімОМАстами
М.в.	(на) п'яти с тах	(на) шести с тах	(на) семи с тах

За поданими в таблиці зразками провідмініайте словосполучення
триста дітей, шістсот кілометрів

Н.в.	Триста дітей
Р.в.	тьОХсот дітей
Д.в.	тьОМстам дітям
З.в.	Н. або Р.
О.в.	тьОМАстами дітьми
М.в.	(на) тьОХстах дітях

Н.в.	Шістсот кілометрів
Р.в.	шестИсот кілометрів
Д.в.	шестИстам кілометрам
З.в.	Н. або Р.
О.в.	шістьМАстами, шістьОМАстами кілометрами
М.в.	(на) шестИстах кілометрах

Розгляньте зразки відмінювання кількісних числівників *сто шістдесят сім і тисяча*. Визначте їх групу за будовою. На відмінювання якої частини мови схоже відмінювання числівника *тисяча*?

Н.в.	сто шістдесят сім	тисяча
Р.в.	ста шістдесяти (-ьох) семи (сімох)	тисячі
Д.в.	ста шістдесяти (-ьом) семи (сімом)	тисячі
З.в.	сто шістдесят (-ьох) сім (сімох)	тисячу
О.в.	ста шістдесятьма (-ьома) сьома (сімома)	тисячею
М.в.	(на) ста шістдесяти (-ьох) семи (сімох)	(на) тисячі

У складених числівниках відмінюємо кожне слово.
Числівник **тисяча** відмінюємо як іменник I відміни мішаної групи.
Числівники **нуль, мільйон, мільярд, трильйон** мають рід і число, їх відмінюємо як іменники II відміни м'якої та твердої груп.

Провідмініайте й запишіть такі словосполучення: *чотириста п'ятдесят три гектари, мільйон жителів, дві тисячі триста українців*. Здійсніть взаємоперевірку

Вправа

407

Підручник.
Сторінка

163

Н.в.	чотириста п'ятдесят три гектари
Р.в.	чотирьохсот п'ятдесяти(-тьох) трьох гектарів
Д.в.	чотирьомстам п'ятдесяти(-тьом) трьом гектарам
З.в.	чотириста п'ятдесят три гектари
О.в.	чотирмастами п'ятдесятьма(-тьома) трьома гектарами
М.в.	(на) чотирьохстах п'ятдесяти(-тьох) трьох гектарах

Провідмініайте й запишіть такі словосполучення: чотириста п'ятдесят три гектари, мільйон жителів, дві тисячі триста українців. Здійсніть взаємоперевірку

Н.в.	мільйон жителів
Р.в.	мільйона жителів
Д.в.	мільйону жителів
З.в.	мільйон жителів
О.в.	мільйоном жителів
М.в.	(на) мільйоні жителів

Провідмініайте й запишіть такі словосполучення: чотириста п'ятдесят три гектари, мільйон жителів, дві тисячі триста українців. Здійсніть взаємоперевірку

Вправа

407

Підручник.
Сторінка

163

Н.в.	дві тисячі триста українців
Р.в.	двох тисяч трьохсот українців
Д.в.	двом тисячам трьомстам українцям
З.в.	дві тисячі триста українців
О.в.	двома тисячами трьомастами українцями
М.в.	(на) двох тисячах трьохстах українцях

Пригадайте, що означають збірні числівники. Наведіть приклади. Розгляньте подану нижче інформацію. Зверніть увагу на закінчення цих числівників у непрямих відмінках. Який висновок можете зробити?

Збірні числівники відмінюються як кількісні, тобто мають форми відповідних кількісних числівників: **четверо — чотирьох, восьмеро — восьми, вісьмох тощо.**

Сьогодні

Провідмініайте збірні числівники *четверо, семеро, восьмеро* разом з дібраними до них іменниками. Позначте закінчення числівників у непрямих відмінках

Н.	Р.	Д.	Зн.	Ор.	М.
четверо коней	чотирьох коней	чотирьом коням	чотирьох коней	чотирма кіньми	(на) чотирьох конях
семеро відер	семи (сімох) відер	семи (сімом) відрам	семеро відер	сьома (сімома) відрами	(на) семи (сімох) відрах
восьмеро оленів	восьми (вісьмох) оленів	восьми (вісьмом) оленям	вісьмох оленів	вісьма (вісьмома) оленями	(на) восьми (вісьмох) оленях

Вправа

409

Підручник.
Сторінка

164

Яке значення виражають дробові числівники? Наведіть приклади. Розгляньте таблицю і проаналізуйте особливості відмінювання дробових числівників

Н.в.	одна третя	дві п'яті	сім восьмих
Р.в.	однієї третьої	двох п'ятих	семи восьмих
Д.в.	одній третій	двом п'ятим	семи восьмим
З.в.	одну третю	дві п'яті	сім восьмих
О.в.	однією третьою	двома п'ятими	сьома восьмими
М.в.	(в) одній третій	(у) двох п'ятих	(у) семи восьмих

Це важливо!

Дробові числівники відмінюємо так:

1. Числівники, що позначають цілі частини числа, відмінюємо як кількісні;
2. Чисельник дробу відмінюємо як кількісний числівник, знаменник — як порядковий: 64/8 — шість цілих чотири восьмих, шести цілих чотирьох восьмих, шістьом цілим чотирьом восьмим тощо.

Помилку у відмінковій формі числівника
допущено в рядку
А трьомстам семи
Б сімдесятьом двом
В ста восьмидесяти
Г тридцятьох трьох

А трьомстам семи
Б сімдесятьом двом
В ста восьмидесяти (ВІСІМдесяти/ВІСІМдесятьом)
Г тридцятьох трьох

Сьогодні
на уроці
я навчився/
навчилася...

На уроці
я
запам'ятав/
запам'ятала
...

Найкраще
мені
вдалося...

Найбільше
мені
сподобалося
...

Урок
завершую з
настроєм...

Труднощі
виникали...

Обери лист, який ти хочеш відкрити
(щоби відкрити лист, натисніть на нього)

Виконайте вправу 411, на сторінці 164.

*Короткий запис у щоденник
с. 164 впр. 411, на вибір.*